

Прийнята в 1947 р. конституція проголошує демократичні права і свободи, декларує відмову від війни "як суверенного права нації", забороняє Японії мати збройні сили.

Список використаної літератури:

1. Лапшин С.А. Політологія Навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей (доповнено) Ред.Струкевич О.К., Конотопенко О.П., Лапшин С.А. – Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016 р. – 403 с.
2. Москаленко О. Цивілізаційні чинники випереджаючого економічного розвитку Японії та Китаю / Олександра Москаленко // Вісник Тернопільського національного економічного університету : Науковий журнал. – 2013. – № 1. – С. 134-145.
3. Павлішина Л. Роль верховної палати Парламенту Японії у законодавчому процесі / Л.Павлішина // Право України. – 2000. – № 4. – С. 118-120.
4. Павлішина Л. Японія: роль виконавчої влади у законодавчому процесі / Л.Павлішина // Право України. – 2002. – № 12. – С. 146-150.
5. Симхович В. Истоки современной японской системы управления / В. Симхович // Проблемы теории и практики управления. – 2002. – № 6. – С. 114-120.

Кондратюк Д., Чумак В.

ХАРАКТЕРИСТИКА МОНАРХІЧНОЇ ФОРМИ ПРАВЛІННЯ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

У статті автор аналізує особливості монархічної форми правління Великобританії

Ключові слова: монархія, "Королева в парламенті", "Захисник віри", королівські prerogative, Прем'єр-міністр, Парламент.

Великобританія є однією з найрозвинутіших держав світу, що сприяє посиленій зацікавленості різних науковців у ході її розвитку. Однією з найбільш виразних особливостей, які виділяють Великобританію із ряду інших високорозвинутих держав є наявність монархічної форми правління, що і зумовлює актуальність нашого дослідження.

Даним питанням займалися наступні історики Л.Гайдуков, Е.Кириченко, Г.Остапенко, В.Матвеев.

Монархія поряд з республікою є однією з двох форм правління, відомих теорії держави і права. Влада монарха, як правило, є довічною і передається в порядку престолонаслідування.

Перехід монархічної влади від одного представника до іншого відбувається в установленому законом порядку. На даний час існують три основні системи престолонаслідування. Салічна система зводиться до того, що успадкування влади здійснюється лише по чоловічій лінії. Жінки з кола спадкоємців престолу виключаються повністю (Швеція). Австрійська система не виключає жінок, але дає чоловікам перевагу на всіх ступенях спорідненості. Жінки успадковують престол лише при повній відсутності представників чоловічої статі. Кастильська система також не виключає жінок із черги престолонаслідування, але віддає перевагу чоловікам: молодший брат

виключає старшу сестру. До даної системи престолонаслідування належить і монархічна форма правління Великобританії.

У 1952 р. у зв'язку з відсутністю спадкоємців чоловічої статі після смерті Георга VI престол перейшов до його дочки Єлизавети II, яка належить до династії Віндзорів та править вже 63 роки, досягнувши рекордного віку для англійських монархів - 90 років (народилася 21 квітня 1926 р.). Вона була коронована 2 червня 1953 р. Згідно зі звичаєм, королева має право самостійно призначити спадкоємця зі своїх нащадків.

В якості особливої вимоги, що висувається до монарха і членів його сім'ї, виступає належність до англіканської церкви. Монарху належить титул "Захисник віри" і має конституційний та історичний статус. Монарх розглядається як "верховний правитель" державної англіканської церкви. Варто зазначити, що на території Великобританії офіційно діють дві церкви: Англіканська церква, на території Англії, і Шотландська церква, на території Шотландії. На територіях північної Ірландії та Уельсу не зареєстровано державної релігії. Проте, на відміну від Англіканської церкви, королева є рядовим членом Шотландської церкви, а не її головою. При сходженні на престол вона клянеться підтримувати Шотландську церкву, яка є незалежною від уряду.

"Королева в парламенті" – офіційна назва британської законодавчої системи, яка складається з Королеви, Палати Лордів і Палати Громад. Палата Громад, більшість членів яких зазвичай підтримує правлячу партію, володіє найбільшою політичною владою. Королева зобов'язана за порадою міністрів схвалювати всі Білли. Роль королеви в створення нового чи зміну старого закону тепер є чистою формальністю, однак за нею залишається право висловити своє ставлення. Система "Королева в парламенті" найбільш яскраво демонструється у щорічній церемонії відкриття нової сесії парламенту, коли королева особисто прибуває до парламенту і виголошує промову, адресовану обом палатам. Ця промова, написана урядом, містить пропозиції уряду щодо роботи парламенту в сесії і перераховує білли, які бажано було б розглянути і прийняти. До проголошення промови парламент не може почати свою роботу [2; 21-23].

Характеризуючи повноваження британського монарха, зазвичай використовують термін «королівська прерогатива», під яким розуміється сформований в процесі історичного розвитку комплекс прав і привілеїв, визнаних за правлячим монархом. Складові королівської прерогативи можна умовно розділити на дві групи:

– до першої групи відносяться ті прерогативи, які мають переважно формальний і церемоніальний характер, тобто належать монарху особисто і реалізуються ним відносно самостійно;

– до другої групи – права і привілеї, здійснювані за згодою Парламенту або «за порадою міністрів» та пов'язані з реальним управлінням державою.

До особистих прав і привілеїв відносять статус глави держави і глави законодавчої, виконавчої та судової гілок влади; статус головнокомандувача

збройними силами; статус глави Англiканської церкви; статус глави Британської спiвдружності i т. д. Крім того, монарх особисто виступає з королівською промовою на відкритті сесії Парламенту; особисто «створює» перів i нагороджує відповідними орденами; проводить офіційні прийоми представників різних держав в Букінгемському палаці i надає офіційні візити главам зарубіжних держав; очолює засідання Таємної Ради; є присутнім на церемонії виносу прапора – військовому параді.

До політичних прерогатив належать: право, за згодою Парламенту, призначати Прем'єр-міністра; за ініціативою Прем'єр-міністра скликати i розпустити Парламент та оголошувати перерву в його засіданнях; за згодою Прем'єр-міністра дарувати королівську згоду біллям, прийнятих Парламентом; за поданням Прем'єр-міністра призначати міністрів, інших вищих державних посадових осіб, включаючи суддів, дипломатів, офіцерів збройних сил, поліції, єпископів i архієпископів Англiканської церкви; право визначати програму законодавчої діяльності Парламенту в королівській промові при відкритті сесії Парламенту.

Особливу групу політичних прерогатив утворюють королівські прерогативи у сфері міжнародних відносин та зовнішньої політики. У цій сфері права та повноваження монарха тісно переплітаються з правами та повноваженнями Парламенту та міністрів Корони, внаслідок чого реалізація королівської прерогативи в цій сфері часто потребує узгодженого рішення як монарха, так i Парламенту. Королівську прерогативу у сфері міжнародних відносин i зовнішньої політики складають: право оголошувати війну i укладати мир; право укладати міжнародні договори; право направляти i приймати послів; право признавати зарубіжні держави i уряди. Також монарх користується прерогативою помилування засуджених злочинців. Монарх в Сполученому Королівстві не несе ніякої правової відповідальності i користується імунітетом від судового переслідування, тобто позов не може бути подано по відношенню до Королеви особисто. У той же час, визнається можливість подачі позовів до монарха, більше того – саме такі позови стали одним з основних способів оформлення та обмеження королівської прерогативи на початковому етапі становлення британського конституціоналізму (XVI-XVII ст.).

Більше того, монарх завжди був зобов'язаний стежити за виконанням правосуддя i підтримувати єдину судову систему, яка б виключила плутанину i змагання між місцевими та приватними судами. До кінця 17 століття монархи брали участь у винесенні вердиктів i виконанні правосуддя, проте, в 1689 році був прийнятий «Білля про права» (The Bill of Rights), за яким монарх більше не мав права виконувати правосуддя. На початку 18 століття монарх був позбавлений обов'язку підтримувати i контролювати судову систему. Монарху залишилася лише можливість звільняти суддів за порадою міністрів, i, таким чином, судова влада стала незалежною від виконавчої та законодавчої. На території Шотландії діє своя правова система, але роль монарха там не занадто відрізняється від решти територій Великобританії. До об'єднання з Англією Шотландія мала власний парламент i свою судову i правову системи. Після

об'єднання, на початку 18 століття, парламенти двох країн були об'єднані, а судова система Шотландії залишилася недоторканою і, як і в Англії, указом вона була зроблена незалежною від виконавчої та законодавчої влади. У наші дні королева за порадою прем'єр-міністра призначає верховних суддів у шотландський суд. У наші дні виконання правосуддя не є обов'язком королеви: вона не виносить вироки і не бере участі в судових процесах, але за традицією всі суди і все, що з ними пов'язане, є королівської прерогативою, тому у Великобританії суди – Королівські суди, судді – судді Її Величності, в'язниці – тюрми Її Величності. У галузі права королева діє тільки за порадою її міністрів. За їхньою порадою або рекомендацією вона призначає верховних суддів, уряд, нагороджує титулами і проводить амністію або пом'якшення вироку [3; 89-90].

На сьогоднішній день наявність у Великобританії монархічної форми правління є символом стабільності, який забезпечує єдність нації. Політичний нейтралітет монарха зумовлюється тим, що він фактично не має можливості керувати країною та вносити власні корективи у політичне життя держави. Для маси британців це – насамперед декоративний інститут, що дозволяє спостерігати деталі побуту королівської сім'ї, церемоніалів, що для пересічних людей, які живуть зовсім в іншій сфері, представляється чимось схожим на живий сюжет з чарівної казки. Ось чому королівський двір ретельно піклується про підтримку недоторканності зовнішніх атрибутів своєї величі й винятковості.

Список використаної літератури:

1. Асланян Г. Британський парламент: історія і сучасність // Парламент. – 2001. – №6. – С. 55.
2. Великобританія: Церква, монархія, суспільство // Людина і світ. – 2000. – №10. – С. 20-23.
3. Гайдуков Л. Така не схожа на інших Велика Британія//Політика і час. –2003. – №12. – С. 88-90.
4. Остапенко Г.С. Британская монархия от Эдуарда VIII до Елизаветы II // Новая и новейшая история. – 2000. – №4. – С. 167-183.

Гриник О., Лісовик М.

ПОЛІТИКА НІМЕЧЧИНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

У статті досліджуються основні зміни та сучасні тенденції в європейській політиці ФРН, провідна роль Німеччини всередині ЄС в умовах затяжної фінансово-економічної кризи єврозони. Окреслені поточні результати пошуку шляхів виходу з кризи та можливий вплив подальшого політичного і економічного розвитку Європейського Союзу на Україну.

Ключові слова: розширення Європейського Союзу, Східна політика ФРН, європейська політика Німеччини, інтеграція, зовнішньополітична стратегія.

Актуальність даної теми полягає в тому, що політична система Німеччини є несхожою на жодну систему в світі, проте цей факт не заважає їй бути однією з найпрогресивніших країн. Характерною рисою зовнішньої політики сучасної Німеччини є використання переважно несилових засобів для реалізації